

Kustannuslaskenta, laskurit, kapasiteetti ja käyttöaste

Esitys KEY-koulutuksessa

12.2.2009

vesa.voutilainen@jkl.fi

Esityksen sisältö

- Kustannuslaskennan perusteet
 - Mikä on kustannus ja kustannuslaskenta?
 - Erityyppisiä kustannuksia – kustannusten lajittelu
 - Kustannuslaskennan menetelmät
 - Kustannusten raportointi ja tiedon hyväksikäyttö
- Kustannuslaskurien rakentaminen
- Kapasiteetin käsite
- Käyttöasteen vaikutus kustannuksiin

Mitä on kustannus ja kustannuslaskenta?

- Kustannus on "uhraus", joka joudutaan tekemään tietyn toiminnon aikaansaamiseksi
- Kustannus voi olla aikaa, rahaa, raaka-ainetta...
- Tyypillisesti kustannukset esitetään rahamääräisinä, jotta niitä voidaan laskea
- Kustannuslaskenta on toiminto, jossa erityyppisiä rahamääräisiä kustannuksia määritetään, kootaan, lajitellaan ja suoritetaan erityyppisiä laskutoimituksia

Erityyppisiä kustannuksia

- Erityyppisiä kustannuksia mm.:
 - Suorat ja epäsuorat (yleis-)kustannukset
 - Muuttuvat ja kiinteät kustannukset
- Kustannuslajeja:
 - Henkilöstökustannukset
 - Palkat, henkilösivukulut jne.
 - Tila- ja kalustokustannukset
 - Aine-, tarvike- ja tavarakustannukset
 - Palvelujen ostojen kustannukset
 - Muut kustannukset

Kustannuslaskentamenetelmät

- Jakolaskenta
 - Jaetaan kokonaiskustannuksia esim. suoritemäärien mukaisesti
- Lisäyslaskenta
 - Lasketaan yhteen kokonaiskustannukseksi erilaisia yksikkökustannuksia
- Hybridilaskenta
 - Osa kokonaiskustannuksista lasketaan jakolaskennalla, osa lisäyslaskennalla
- Toimintolaskenta
 - Määritetään toimintojen vaatimille resursseille kustannukset, määritetään tuotteiden vaatimat erityyppiset toiminnot, lasketaan toimintojen kustannusten kautta tuotteiden ja muiden laskentakohteiden (esim. asiakkaiden) kustannukset

Raportointi ja tiedon hyväksikäyttö

- Eri tarkoituksiin tarvitaan erityyppistä kustannustietoa
 - Toimintojen suunnitteluun ja erityyppisten kitkatekijöiden korjaamiseen tarvitaan yksityiskohtaista kustannustietoa
 - Budjetointiin ja hinnoitteluun riittää karkeamman tarkkuustason tieto
- Kustannuksia laskettaessa on olennaista tietää jo etukäteen, mihin laskennan tietoja tarvitaan
 - Kustannuslaskureita voidaan rakentaa eri tarpeisiin

Toimintokustannuslaskuri

- Tyypillisesti kustannuslaskuri rakennetaan taulukkolaskentaohjelmaa käyttäen
- Laskuriin kootaan yleensä omille tauluilleen
 - Laskentakohteet (esim. palvelutuotteet)
 - Laskentakohteiden tekemisen edellyttämät toiminnot
 - Toimintojen edellyttämät resurssit
 - Resurssien hankkimisen, ylläpitämisen, varaamisen ja/tai käyttämisen aiheuttamat kustannukset
- Näiden perustietojen lisäksi kustannusten laskenta edellyttää tietoa siitä, missä määrin toimintoa ja resurssia kohdistetaan
 - Nämä ns. ajuritiedot on yksinkertaisinta tehdä laskukaavoina laskuriin

Kapasiteetin käsite

- Kapasiteetilla tarkoitetaan sitä toiminta-astetta eli ns. käyttöastetta, jolla toiminto suoritetaan
 - Alikapasiteetti: Tuotannontekijää on liian vähän suhteessa tarpeeseen
 - Ylikapasiteetti: Tuotannontekijää on liikaa suhteessa kapasiteettiin
- Jokaiselle toiminnolle tulisi määrittää ns. normaalikapasiteetti
 - Kustannuslaskelmat tulee laatia normaalikapasiteetin mukaisesti

Käyttöasteen vaikutus

- Käyttöaste vaikuttaa yksikkökustannuksiin
 - Yksikkökustannukset nousevat, jos
 - Käyttöaste alenee, mutta resurssien kustannukset pysyvät ennallaan tai alenevat vähemmän
 - Käyttöaste nousee, mutta resurssien kustannukset nousevat enemmän
 - Yksikkökustannukset alenevat, jos
 - Käyttöaste nousee, mutta resurssien kustannukset pysyvät ennallaan tai nousevat vähemmän
 - Käyttöaste alenee, mutta resurssien kustannukset alenevat enemmän

Luennoitsjatiedot

Vesa Voutilainen

Laskentaekonomi (KTM)

Johtaja / Talouskeskus Liikelaitos

Osoite: PL 193, 40101 Jyväskylä

E-mail: vesa.voutilainen@jkl.fi

GSM: 050-307 9603